

Prawo materialne Unii Europejskiej

dr Jagna Mucha

Centrum Badań Ustroju Unii Europejskiej

Katedra Prawa Europejskiego

WPiA UW

Uwagi organizacyjne

- **Centrum Badań Ustroju Unii Europejskiej (CUUE)**

→ zajęcia dydaktyczne → dr Jagna Mucha

<https://cuue.wpia.uw.edu.pl/zajecia-dydaktyczne-prowadzone-przez-pracownikow-i-pracowniczki-centrum/>

- Lista zagadnień i orzeczeń do nauki z podstaw prawa UE

- **Konsultacje:** środa godz. 11.15-12.15., s. 112 w Szarej Willi (proszę o e-mail).

- **Wykład:**

- czwartek godz. 18.30- prof. Robert Grzeszczak - aula A3 w CI II

- wtorek godz. 9.45- prof. Anna Zawidzka-Łojek – aula A3 w CI II

Literatura i orzecznictwo

- A. Zawidzka- Łojek, A. Łazowski, *Nowy Podręcznik Prawa UE. Instytucje i porządek prawny. Prawo materialne*, Instytut Wyd. Euro Prawo, Warszawa 2022.
- R. Grzeszczak, J. Barcik, *Prawo Unii Europejskiej*, CH Beck, Warszawa 2022.

- Orzecznictwo TSUE:

https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo1_6308/

→ Orzecznictwo → formularz wyszukiwania → np. sygn. 26/62

Zasady zaliczenia

- Obowiązkowa obecność- dozwolone 2 nieobecności/semestr
- 2 kolokwia (listopad 2023 i styczeń 2024), 10 krótkich pytań otwartych
- 5/10 pkt zalicza
- Aktywność na zajęciach +1 pkt do kolokwium
- Zerówka na prawach 1 terminu w styczniu 2024- wymóg: zaliczenie obu kolokwiów

Pojęcie rynku wewnętrznego

- **Art. 26 TFUE**- „obszar bez granic wewnętrznych” na którym zapewnione są 4 swobody.
- ustanowienie i zapewnienie funkcjonowania rynku wewnętrznego- podstawowym celem UE (**art. 3 TUE**)
- Integracja gospodarcza i utworzenie rynku wewnętrznego- celem zasadniczym od początku istnienia- EWG (1957 r.) → WE→UE
- Kompromis luksemburski- blokował tworzenie wspólnych przepisów
- Lata 80- przełom: Biała Księga KE- impuls do przyjęcia w 1987 r.- jednolity akt europejski (koncepcja wprowadzenia jednolitego **rynku wewnętrznego** do traktatu jako cel, pierwszy raz definicja)
- od Traktatu z Lizbony- pojęcie „rynek wewnętrzny” zastąpiło pojęcie „wspólnego rynku” w całym zakresie prawa UE

Integracja gospodarcza- etapy

1. Strefa wolnego handlu (swoboda przepływu towarów)
2. Unia celna od 1968 r. – wspólna zewnętrzna taryfa celna
3. Wspólny rynek (swobodny przepływ osób, usług i kapitału, niezakłócona konkurencja)
4. Unia gospodarcza i walutowa od 1992 r. (Traktat z Maastricht, od tego momentu mówimy o jednolitym rynku) (Polska jest formalnie w unii walutowej, objęci derogacją)
- (5). Unia fiskalna (wspólne podatki)

Zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową

- Zasada niedyskryminacji- podobne sytuacje nie powinny być traktowane inaczej, chyba że różnica w traktowaniu jest obiektywnie usprawiedliwiona (orzecznictwo TSUE)
- Podstawa wszystkich swobód unijnych (zwłaszcza przepływ osób)
- Normatywny i aksjologiczny fundament funkcjonowania rynku wewnętrznego
- Art.18 TFUE – „w zakresie stosowania Traktatów i bez uszczerbku dla postanowień szczególnych, które one przewidują, zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową”
- Każdy podmiot, znajdujący się w podobnej sytuacji objętej prawem unijnym, musi zostać postawiony na równi z podmiotami z danego państwa członkowskiego – tzw. traktowanie narodowe (tak jak obywatele tego państwa)

Zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową

- Art. 18 TFUE- bezpośrednio skuteczny, stanowi prawo podmiotowe, chronione przed sądami pcz., odnosi się do całego prawa unijnego
- Szczegółowe zastosowanie zasady niedyskryminacji- art. 45 TFUE (swoboda przepływu pracowników, art. 49 TFUE (swoboda przedsiębiorczości), art. 56 (swoboda przepływu usług)
- Zakaz dot. także stosowania przepisów krajowych, które formalnie są niedyskryminacyjne (stosowane bez zróżnicowania) ale w praktyce powodują przeszkody w swobodnym przepływie (np. różne standardy dot. produkcji i sprzedaży towarów- tzw. **podwójne obciążenie**, które stanowi przeszkodę w swobodnym przepływie)
- P.Cz. Jedynie w określonych przypadkach określonych w traktacie lub wynikających z orzecznictwa TSUE mogą stosować środki prawne traktujące odmiennie podmioty z innych pcz.

Dyskryminacja ze względu na przynależność państwową

DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA

- Podmiot mający przynależność innego PCz jest traktowany mniej korzystnie niż podmioty krajowe
- Kryterium pochodzenia państwowego (obywatelstwa)

DYSKRYMINACJA POŚREDNIA

- Zastosowanie kryteriów różnicujących innych niż obywatelstwo, które w praktyce prowadzą do tego samego rezultatu,
- Kryterium miejsca zamieszkania
- Kryterium siedziby w danym pcz.
- Kryterium znajomości języka

Za tydzień

- **Swoboda przepływu towarów cz. 1**
 - Zakaz ceł i opłat o skutku równoważnym
 - Zakaz opodatkowania dyskryminacyjnego i protekcjonistycznego
- **Orzecznictwo TSUE:**
 1. 7/68 Komisja v. Włochy (sprawa dzieł sztuki - pojęcie towaru)
 2. 24/68 Komisja v. Włochy (opłata statystyczna)
 3. 18/87 Komisja v. Niemcy (świadczenia nie będące opłatami o skutku równoważnym)
 4. 168/78 Komisja v. Francja (whisky/koniak - produkty podobne)

Swoboda przepływu towarów

Zniesienie barier w handlu uniemożliwiających stworzenie jednolitego rynku poprzez:

- Unię celną- cała wymiana towarowa, obejmuje:
 - Zakaz ceł przywozowych i wywozowych między państwami członkowskimi i wszelkich opłat o skutku równoważnym do ceł
 - Wspólna taryfa celna w stosunkach z państwami trzecimi
- Zakaz dyskryminacyjnego i protekcjonistycznego opodatkowania
- Zakaz ograniczeń ilościowych w przywozie i wywozie oraz środków o skutku równoważnym do ograniczeń ilościowych

Pojęcie towaru

- Niezdefiniowane w Traktacie, ale bogate orzecznictwo TSUE
- **7/68- Komisja v. Włochy**- sprawa dzieł sztuki:
 - Pobieranie opłat za wywóz z Włoch dzieł sztuki mających wartość historyczną
 - Towarem są produkty, których wartość może być wyrażona w pieniądzu i które mogą być przedmiotem transakcji handlowych
- wartość towaru może być także negatywna! (np. śmieci- sprawa odpadów walońskich)

Towary - przykłady

- Książki, Muzyka na płycie- fizyczny towar, **UWAGA**: plik na kindle- to nie jest towar, bo jest w chmurze- to usługa
- Banknoty i monety niepozostające w powszechnym obiegu- (moneta kolekcjonerska)- **UWAGA** jeśli to środek płatniczy- to kapitał a nie towar (ważne jest rozróżnienie swobód- co wywożę- nadzór finansowy)
- Śmieci
- Paliwa
- Zwierzęta
- Krew

Towary podlegające swobodnemu przepływowi

1. Towary pochodzące z państw członkowskiego UE (wymiar wewnętrzny)
2. Towary pochodzące z państwa trzeciego, które znajdują się w swobodnym obrocie w państwie członkowskim UE (wymiar zewnętrzny)

Towary pochodzące z PCz

Unijny Kodeks celny (2013): Towary unijne to:

- 1) Towary całkowicie uzyskane na obszarze celnym UE, w których skład nie wchodzi towarów przywiezionych z krajów lub terytoriów poza UE
- 2) Towary wprowadzone na obszar celnym UE z krajów poza UE i dopuszczone do obrotu w jednym państwie członkowskim--> dopuszczenie towaru pochodzącego z państwa trzeciego zrównuje jego status ze statusem towarów pochodzących z PCz.
- 3) Towary uzyskane lub wyprodukowane na obszarze celnym UE wyłącznie z 2) lub 1) i 2)

Pochodzenie towaru

PROSTE

- Towary całkowicie uzyskane na terytorium danego pcz

ZŁOŻONE

- Towar pochodzi z państwa, na którego terytorium został poddany ostatecznemu, istotnemu, ekonomicznie uzasadnianemu przetwarzaniu lub obróbce
- Towar dzięki temu nabywa własne cechy u właściwy sobie skład, których nie posiadał przed przetworzeniem
- Zmiana wyglądu produktu (czyszczenie, pakowanie, mielenie) nie powodują zmian pochodzenia

Towary będące w swobodnym obrocie- art. 29 TFUE

- Towary pochodzące z państwa trzeciego będące są uważane za będące w swobodnym obrocie w P.Cz., jeśli:
 - Dopełniono wobec nich **formalności przywozowych** oraz **pobrano wszystkie wymagane cła i opłaty o skutku równoważnym** w tym państwie członkowskim
 - jeżeli nie skorzystały z całkowitego lub częściowego zwrotu tych ceł lub opłat
- Wszystkie towary znajdujące się na obszarze celnym UE mają unijny status celny
- Jaka stawka celna? → TARIC

Art. 30 TFUE

ZAKAZ CEŁ

ZAKAZ OPŁAT O SKUTKU RÓWNOWAŻNYM DO CEŁ

Pojęcie cła

- Cła przywozowe i wywozowe- co to jest?

Komisja v. Włochy, 7/68-: „obciążenie pieniężne nakładane w związku z handlem transgranicznym, którego skutkiem jest zwiększenie kosztu produktu i tym samym ograniczenie handlu”

- Skąd wiemy że cło to cło? → taryfa celnej
- Nie można nakładać pomiędzy państwami członkowskimi, na zewnątrz jest wspólna taryfa celna dla wszystkich państw członkowskich wobec państw trzecich
- Czy Polska może sama ustanowić cła? A zakazać importu? Nie może- bo wspólna polityka handlowa- kompetencja wyłączna UE
- Taryfa celna- cła różne z różnych państw trzecich – umowy międzynarodowe itd.
- Rozporządzenie ws. kodeksu celnego- system klasyfikowania towarów, zasady wspólne dla pcz.
- Cła v. opłaty o skutku równoznacznym do ceł

Opłaty o skutku równoważnym do cła

- Opłaty o skutku równoważnym do cła- np. opłata fitosanitarna, statystyczna
- Formalnie to nie cło, ale ma taki sam skutek
- obejście przepisów o cłach

C-24/68- Komisja v. Włochy- opłata statystyczna

-Włosi nałożyli opłatę statystyczna, jak twierdzili, była minimalna i nikogo nie zniechęci do swobodnego przepływu

-TSUE: zakaz ma charakter bezwzględny, jakakolwiek opłata jest opłata o skutku równoważnym do cła

Oplata o środku równoważnym do cła

C-24/68- Komisja v. Włochy- (opłata statystyczna)

- **Charakter pieniężny** (tak samo jak cło jest pieniężne) → Jak nie jest pieniężny (to środek o skutku równoważnym do ograniczenia ilościowego)
- **Obowiązkowa** (nie ma możliwości nieuiszczenia, decyduje o niej państwo, **nałożona jednostronnie**)
- **W związku z przekroczeniem przez towar granicy** – państwo non stop nakłada na nas podatki i inne
- Musza być spełnione łącznie
- Państwo nie może się bronić ze jest minimalna, ze nie jest protekcjonistyczna, ze państwo nie czerpie korzyści z tej opłaty (przykład nawet opłaty które nie ida na państwo tylko na jakiś fundusz)

Opłata o skutku równoważnym do cła

Przesłanki- czy państwo może się bronić?

- Komisja v. Włochy (sprawa dzieł sztuki)
- zakaz ma charakter bezwzględny
- nie można się powołać na wartości kulturalne i historyczne-

Kiedy można pobrać opłatę?

GDY NIE STANOWIĄ OPŁATY O SKUTKU RÓWNOWAŻNYM DO CŁA:

1. Podatki (niedyskryminacyjne i nieprotekcjonistyczne)
2. Zapłata za usługę (opłata za usługę rzeczywiście świadczona w wysokości proporcjonalnej do świadczonej usługi)

UWAGA: jeśli opłata nakładana jest jednostronnie- gdy importer nie może powiedzieć że nie chce, to nie jest opłata za usługę

3. Opłaty za badania obowiązkowe – inspekcje nakazywane przez prawo UE

18/87- Komisja v. Niemcy

- Niemcy nałożyły opłatę weterynaryjną za przywóz zwierząt żywych na podstawie rozporządzenia unijnego
- TSUE: nie jest to opłata o skutku równoważnym-
- Nakładana jest w interesie UE i wynika z prawa UE (rozporządzenie)

Podatki - art. 110 TFUE

1. Zakaz dyskryminacyjnego opodatkowania towarów podobnych
2. Zakaz protekcyjnego opodatkowania towarów konkurencyjnych

= > cel: zagwarantowanie całkowitej neutralności podatków wewnętrznych w zakresie konkurencji pomiędzy towarami krajowymi a importowanymi z pcz.

Zakaz dyskryminacyjnego opodatkowania

Art. 110 ust. 1 TFUE:

Żadne pcz. nie nakłada **bezpośrednio lub pośrednio** na produkty z innych państw członkowskich podatków wewnętrznych jakiegokolwiek rodzaju wyższych od tych które nakłada na **podobne produkty krajowe**

- **Bezpośrednio**- spr. Brzeziński- samochody z DE objęte wyższą akcyzą (ustawiony mnożnik podatku, rósł jak samochód starszy niż 2 lata)
- **Pośrednio**- przepis pozornie nie odnosi się do pochodzenia towarów, ale na stosowane są kryteria dyskryminacyjne- jakaś cecha która spełniają tylko produkty zagraniczne,

np. spr. Humblot- samochody we Francji, małe miejskie, FR nalożyli podatek od wielkości silnika, podatek rósł skokowo; duże samochody produkowane w Niemczech, podatek od luksusu, objęte tym wyższym podatkiem są tylko towary z zagranica

spr. Johny Walker – podatek na alkohol, w zależności od %%, tak samo na krajowe i nie krajowe

Towary podobne

- Na jakie towary nie można nakładać podatków? **Towary podobne**

C-168/78- Komisja v. Francja- whisky/ koniak – wódka i alkohol z ziemniaków

- większy podatek na alkohole produkowane ze zboża- whisky
- niższy podatek na alkohole produkowane z owoców (winogron) – koniak jest na winie

Podobne: zaspokajają te same potrzeby konsumentów, podobna charakterystyka- właściwości fizyczne (produkowane z tego samego), porównywalne zastosowanie,

Podobne: podobna klasyfikacja podatkowa lub celna

Czy koniak i whisky są podobne?? **NIE da się stwierdzić ani wykluczyć, trzeba przejść do ust. 2** – podobna wartość alko ale robione z różnych rzeczy i inaczej się pije- przed posiłkiem, po posiłku, problem z potrzebami konsumenta- różnie realizowane

Podatki cd.

Jeśli nie da się stwierdzić czy produkty są podobne, musimy stwierdzić czy ze sobą konkurują

Produkty podobne-> podatek dyskryminacyjny - art. 110 ust. 1 TFUE

Produkty konkurencyjne-> podatek protekcjonistyczny- art. 110 ust.2 TFUE

Zakaz opodatkowania protekcjonistycznego

- Art. 110 ust. 2 TFUE:

„Ponadto żadne Państwo Członkowskie nie nakłada na produkty innych Państw Członkowskich podatków wewnętrznych, które pośrednio chronią inne produkty”

- Protekcjonistyczne= pośrednio chroniące produkty krajowe
- Dot. produktów konkurencyjnych

Produkty konkurencyjne

170/80- Komisja przeciwko UK, sprawa piwa i wina

- **Czy są podobne?** Wyższy podatek na wino (UK: bardziej luksusowe):
 - Robione z tego samego? Nie
 - Podobna zawartość alkoholu? Nie
 - Właściwości ? Nie?
 - Czy te same potrzeby? Zależy od potrzeb – jak spożywa się alkohole w UK? Z kolegami tylko piwo.
- TSUE: nie wiadomo czy są podobne-
- **Czy są konkurencyjne-** czy jeśli zmniejszymy podatek to potencjalnie zwiększy się popyt na wino ? – krzywa elastyczności popytu – Towary są od siebie zależne, jeśli obniżymy cenę jednego to spadnie popyt na drugi → jeśli tak jest to towary są konkurencyjne- jeśli istnieje różnica w podatku to podatek jest protekcjonistyczny

Za tydzień...

ZAKAZ OGRANICZEŃ ILOŚCIOWYCH I ŚRODKÓW O SKUTKU RÓWNOWAŻNYM DO OGRANICZEŃ ILOŚCIOWYCH, czytamy:

- **8/74 Dassonville**
- **120/78 Cassis de Dijon**
- **C-267-268/91 Keck**
- **C-368/95 Familiapress (popieranie różnorodności prasy)**
- **C-112/00 Schmidberger (ochrona praw podstawowych)**
- **C-205/07, Gysbrechts**

Swoboda przepływu towarów cz.2

Zakaz ograniczeń ilościowych między państwami członkowskimi (art. 34-36 TFUE)

Art. 34 TFUE

1. Czy środek stanowi ograniczenie ilościowe?- at. 34 TFUE
2. Czy środek może zostać usprawiedliwiony na podstawie art. 36 TFUE?
3. Czy środek może zostać usprawiedliwiony na podstawie doktryny wymogów imperatywnych?- *Cassis de Dijon*

Ograniczenia ilościowe (OI)

- **TSUE: sprawa Geddo (2/73):**

”środki, które przyczyniają się do ograniczenia części lub całości, w zależności od okoliczności, importu, eksportu lub towarów w tranzycie”

- **Przykłady**- kontyngenty, kwoty (nie można sprowadzić więcej niż przewiduje umowa między państwami):

- ograniczenie ilości eksportu wina luzem,
- zakaz przewozu napojów alkoholowych,
- zakaz importu materiałów porno,
- zakaz eksportu żywych cieląt.

Środki o skutku równoważnym do OI

- **Sprawa Dassonville** (sprawa 8/74)- post. karne (fałszerstwo certyfikatu)
 - szkocka whisky była sprowadzana z UK do Belgii za pośrednictwem Francuza,
 - przedsiębiorca belgijski nie miał świadectwa autentyczności od brytyjskich władz celnych,
 - nabycie od Francuza- we FR szkocka whisky była już wprowadzona do obrotu,
 - na butelce jedynie nalepka- potwierdzenie autentyczności.

TSUE: Wymaganie przez p. cz. **przedstawienia świadectwa autentyczności**, którego uzyskanie jest trudniejsze dla importerów autentycznego produktu będącego w wolnym obrocie w innym Państwie Członkowskim niż dla importerów sprowadzających ten sam produkt bezpośrednio z kraju pochodzenia, stanowi **środek o skutku równoważnym do OI**.

Formuła Dassonville (sprawa 8/74)

„Wszelkie **regulacje handlowe** ustanowione przez państwa czł.,
które mogą stanowić przeszkody
bezpośrednie lub pośrednie,
rzeczywiste bądź potencjalne,
w wymianie handlowej wewnątrz Wspólnoty,
mają być uznane
za **środki o skutku równoważnym do ograniczeń ilościowych**”

Formuła Dassonville (sprawa 8/74)

- **Regulacje handlowe** → marketing, wprowadzanie na rynek (a nie np. produkcja)
- Regulacje handlowe → wszelkiego rodzaju, także niewiążące (np. Buy Irish, kampania finansowana przez rząd irlandzki zachęcająca do kupowania produktów krajowych)
- **Bezpośrednie przeszkody** → gorsze traktowanie produktów importowanych niż krajowych
- **Pośrednie przeszkody** → inne kryteria niż pochodzenie, de facto towary importowane w gorszej sytuacji (np. Dassonville)
- **Rzeczywiste bądź potencjalne** (nawet jeśli negatywny wpływ jest niewielki)

Środki o skutku równoważnym do OI

Przykłady:

- wymogi dot. opakowań, np. sprzedaż margaryny wyłącznie w opakowaniach prostopadłościennych, sprzedaż towarów tylko w określonych butelkach,
- wymogi dot. certyfikatów, świadectw itd.,
- wymogi dot. składu produktu- np. zakaz używania nazwy piwo dla importerów piw zawierających więcej niż 4 określone składniki,
- ograniczenia dot. reklamy,
- ograniczenia w transporcie- np. hiszpańskie truskawki we Francji (zaniechanie władzy).

Cassis de Dijon

- Stan faktyczny:
 - niemiecka regulacja- w DE mogą być sprzedawane likiery, które mają min. 25% alkoholu,
 - DE: ochrona zdrowia publicznego (alko o mniejszej zawartością % bardziej rozpiją społeczeństwo)
 - DE: ochrona konsumenta (zniesmaczony małą zawartością alkoholu)
 - francuski importer sprzedawał likier o zawartości 16-22%.
- TSUE- to środek o skutku równoważnym do OI,
 - **zasada wzajemnego uznania (ZWU)** – towar wprowadzony na rynek zgodnie z prawem jednego państwa członkowskiego, musi być dopuszczony do obrotu w innym p. cz. (co jest dobre dla Francuzów jest dobre dla DE),
- Jeśli stosowanie ZWU może doprowadzić do obniżenia standardów jakości i bezpieczeństwa (**zrównanie do najniższego wspólnego mianownika**) → p.cz może powołać się na **wyjątki traktatowe** bądź **wymogi imperatywne**.

Formuła Cassis de Dijon (sprawa 120/78)

“**Przeszkody** handlu wewnątrz Wspólnoty, wynikające z obowiązywania w państwach członkowskich **różnych standardów dotyczących wprowadzania do obrotu danych produktów**, muszą być zaakceptowane w takim stopniu w jakim przepisy te mogą być uznane za niezbędne dla spełnienia **wymogów imperatywnych** dotyczących **w szczególności** skuteczności kontroli podatkowej, ochrony zdrowia publicznego, rzetelności obrotu handlowego oraz ochrony konsumentów”

Doktryna wymogów imperatywnych

- Wymogi imperatywne= interesy publiczne, uznane za nadrzędne przez p. cz.,
- Katalog otwarty (inaczej niż art. 36 TFUE!)
- Przesłanki, jakie muszą spełniać ograniczenia, aby państwo mogło się powołać ma doktrynę wymogów imperatywnych:
 - brak harmonizacji danej kwestii na poziomie unijnym
 - ograniczenia **proporcjonalne** (adekwatne- przy pomocy środka można osiągnąć cel- np. ochrona zdrowia; [w CD- środek nieadekwatny] i konieczne do osiągnięcia zamierzonego celu, nie jest nadmierny, nie jest zbyt restrykcyjny [np. etykieta z informacją na opakowaniu, inna półka w sklepie].
 - ograniczenia są **niedyskryminacyjne** (środek, który nie dotknie bardziej zagranicznych produktów- ten sam wymóg dot. tych samych produktów krajowych i zagranicznych) – **DYSKRYMINACJA PRAWNA**

Doktryna wymogów imperatywnych

- C-470/93 Mars (ochrona konsumenta)
 - 16/83 Prantl (zapobieganie nieuczciwej konkurencji)
 - 302/85 Komisja v. Dania (duńskie butelki) (ochrona środowiska)
 - C-2/90 Komisja v. Belgia (Walloon Waste) (ochrona środowiska)
 - 60 i 61/84 Cinetheque (promocja kinematografii)
 - **C-368/95 Familiapress** (popieranie różnorodności prasy)
 - **C-112/00 Schmidberger** (ochrona praw podstawowych)
- Poszanowanie UE dla innych, nieekonomicznych wartości istotnych pcz.

Formuła Keck (sprawa C-267/91)

„...zastosowanie przepisów prawa krajowego, ograniczających lub zakazujących dokonywania czynności związanych ze sprzedażą produktów z innych państw członkowskich, **nie wpływa** bezpośrednio lub pośrednio, rzeczywiste bądź potencjalne, **na handel między państwami członkowskimi w rozumieniu orzeczenia Dassonville, tak długo, jak długo:**

- przepisy te znajdują zastosowanie do **wszystkich handlowców** prowadzących działalność na terytorium danego państwa oraz
- tak długo jak długo wpływają one w takim stopniu, **pod względem prawnym lub faktycznym, na wprowadzanie do obrotu i sprzedaż produktów rodzimych i importowanych** z innych państw członkowskich.

Z tego powodu tego rodzaju przepisy nie są objęte zakazem z art. 30 TWE [34 TFUE].”

Keck (sprawa C-267/91)

- Sprzedaż towarów po zaniżonej cenie (taniej niż kupowali), zabroniona praktyka antykonkurencyjna
- Post. karne- argument w procesie: zakaz odsprzedaży ze stratą stanowi środek o skutku równoważnym do OI
- TSUE rozróżnienie: środki dot. sposobu sprzedaży i środki dot. towar
- Środki dot. towaru- mogą być usprawiedliwione art. 36 TFUE lub doktryną wymogów imperatywnych
- Środki dot. sposobu sprzedaży- nie wchodzą w definicję środków o skutku równoważnym do OI, o ile są stosowane **niedyskryminacyjnie prawnie i faktycznie** (wyłączenie z def.), np. zakaz handlu w niedzielę
- Jeśli dot. sprzedaży ale jest dyskryminacyjny prawnie- możemy się zastanowić nad wyjątkiem z art. 36 TFUE
- Jeżeli dot. sprzedaży, jest niedyskryminacyjny prawnie ale jest dyskryminacyjny faktycznie- możemy się zastanowić nad art. 36 TFUE + wymogi imperatywne.

Post - Keck

- Bez znaczenia podział na towar i sposób sprzedaży
- Zasadnicze pytanie: czy środek utrudnia swobodny przepływ towarów zagranicznych?
- Czy środek jest proporcjonalny?

Rozwinięcie formuły Keck

- **C-322/01 DocMorris**

– zakaz sprzedaży leków przez internet, środek prawnie niedyskryminacyjny, faktycznie tak- bo w praktyce ogranicza sprzedaż tym zagranicznym przedsiębiorcom, krajowe podmioty mogą też sprzedawać na miejscu

- TSUE: należy rozgraniczyć:

→ leki na receptę (tu zakaz można usprawiedliwić ochroną zdrowia publicznego- wracamy do towaru, a nie do sprzedaży)

→ leki bez recepty (tu środek nieproporcjonalny, nie można więc go usprawiedliwić)

Rozwinięcie formuły Keck

- **C-142/05 Mickelsson-** znaczenie **dostępu do rynku**
 - Zakaz skuterów wodnych i łodzi motorowerowych na akwenach wodnych
 - Czy to środek, który utrudnia przedsiębiorcom z innych p.cz. wejście na rynek? Tak
 - **TEST DOSTĘPU DO RYNKU-** wszystko co może **utrudnić/ zniechęcić do skorzystania ze swobody** przepływu towarów jest środkiem o skutku równoważnym do ograniczeń ilościowych. Jeśli środek nie jest dyskryminacyjny, to może być usprawiedliwiony ważnym interesem publicznym (wymogami imperatywnymi np. ochroną środowiska, [tu w praktyce kluczowa proporcjonalność] i art. 36 TFUE).

C-112/00 Schmidtberger

- Ekolodzy zablokowali przejazd przez Przełęcz Brenerską (Alpy)
- Spółka transportowa poniosła straty- ciężarówki nie dojechały na czas, dochodziła z tego tytułu odszkodowania i odsetek,
- Środek o skutku równoważnym do OI- demonstracja na drodze, czy usprawiedliwiona??
- Tak- prawa podstawowe (podstawa UE) – wolność zgromadzeń, prawo do strajku,
- Ważenie dwóch wartości zgodnie z testem proporcjonalności (ochrona praw podstawowych jest jednym z ważnych interesów publicznych z wymogów imperatywnych),
- Sprawdzamy więc testem wymogów imperatywnych,
- Czy ograniczenie było proporcjonalne – powzięto środki, żeby strajk uczynić mniej uciążliwym- były informacje o strajku, było zgłoszenie, były wyznaczone drogi objazdowe.

C-368/95 Familiapress

- Austria: zakaz sprzedaży publikacji, które oferują możliwość uczestnictwa w konkursach z nagrodami
- Niemieckie czasopismo, w którym sprzedawano kupony konkursowe, nie mogło być sprzedawane w Austrii
- TSUE: w przypadku gdy inne p.cz. powołuje się na nadrzędne wymogi imperatywne, aby uzasadnić ograniczenie w przepływie, takie uzasadnienie należy interpretować w świetle ogólnych zasad prawa, a w szczególności praw podstawowych
- TSUE: wolność słowa może być ograniczona celem utrzymania różnorodności prasy, pod warunkiem że takie ograniczenia są określone przepisami prawa i są konieczne w społeczeństwie demokratycznym (ocena tego należy do sądu krajowego)

C-368/95 Familiapress

- niemieckie wydawnictwo sprzedawało w Austrii czasopismo z krzyżówką, za której rozwiązanie wyd. oferowało możliwość wylosowania nagród (metoda promocji sprzedaży)
- prawo austriackie ograniczało taką metodę promocji, prawo niemieckie pozwalało na nią.
- TSUE: chociaż krajowe ustawodawstwo jest skierowane przeciwko metodzie promocji sprzedaży, w tej sprawie odnosi się do rzeczywistej zawartości produktu.
- TSUE: utrzymanie różnorodności prasy może stanowić wymóg nadrzędny uzasadniający ograniczenie wolnego przepływu towarów

Za tydzień...

Swoboda przepływu towarów cz. 3.- art. 35 TFUE i art. 36 TFUE

- C-205/07 Gysbrechts
- 15/74 Centrafarm v. Sterling Drug
- C-142/05 Mickelsson
- C-368/95 Familiapress

Za dwa tygodnie: godziny dziekańskie

KOLOKWIUM: 7 LISTOPAD 2023

Art. 35 TFUE

- Inna siła rażenia, mniejsze znaczenie niż art. 34. TFUE
- Państwa członkowskie raczej nie wprowadzają ograniczeń w wywozie
- **15/79 Groenveld-→ do 2008 r.**
 - Wywóz koniny
 - Zakaz ograniczeń o skutku równoważnym do ograniczeń ilościowych w wywozie- **tylko ograniczenia dyskryminacyjne**
 - Jeśli brak dyskryminacji (w odniesieniu do towarów -brak zróżnicowania czy eksport, czy rynek krajowy)- to ograniczenie o skutku równoważnym do ograniczeń ilościowych było wyłączone z zakazu o którym mowa w art. 35.
 - **inaczej niż art. 34 TFUE, który zakazywał zarówno środków dyskryminujących jak i niedyskryminujących**
 - nie obowiązywała więc formuła z Cassis de Dijon (doktryna wymogów imperatywnych)

Zakaz ograniczeń w wywozie (art. 35 TFUE)

- **C-205/07, Gysbrechts**

- Przedsiębiorstwo sprzedawało suplementy żywnościowe, Spór między firmą a klientem- brak zapłaty za produkty (klient odesłał ale bez dowodu nadania)
- Czy przepisy dot. handlu na odległość- naruszają swobodę przepływu towarów?
- Przed terminem na odstąpienie od umowy przedsiębiorstwo żądało przedpłaty albo podania nr karty kredytowej (blokada środków)-
- **prawo belgijskie zabraniało jednego i drugiego**
- Ograniczenie w wywozie- prokonsumenckie prawo belgijskie- **zniechęcało wszystkich przedsiębiorców do sprzedaży na odległość**, którzy ponosili duże ryzyko (nadmierna ochrona konsumentów)
- Dochodzenie nawet małych kwot przed zagranicznymi sądami jest problematyczne- zniechęcające dla przedsiębiorców, wolą sprzedawać w kraju
- Nie ma dyskryminacji
- Test dostępu do rynku w drugą stronę (inne państwa członkowskie nie mogą kupić tych super produktów bo przedsiębiorcy nie chcą ich sprzedawać za granicę)

C-205/07, Gysbrechts cd.

Ważenie ochrony konsumenta i swobody przepływu towarów:

- Żądanie zaliczki lub nr karty stanowi środek o skutku równoważnym do ograniczeń ilościowych w wywozie (nawet mimo tego, że nie jest dyskryminacyjny)
- Środek niezgodny z art. 35 TFUE może być uzasadniony:
 - → doktryną wymogów imperatywnych
 - → wyjątkami z art. 36 TFUE

Wyjątki z art. 36 TFUE

Art. 34 i art. 35- zakazy mogą być usprawiedliwione ze względu na ważny interes:

- W przywozie- np. choroba zwierzęca- nie chcemy sprowadzać wołowiny z kraju z tą chorobą
- W wywozie- np. pandemia- zakaz wywozu respiratorów, maseczek itd., zakaz sprzedaży obrazów
- Moralność publiczna
- Porządek publiczny
- Bezpieczeństwo publiczne
- Ochrona zdrowia i życia ludzi i zwierząt i roślin
- Ochrona narodowych dóbr kultury
- Ochrona praw własności intelektualnej
- **Muszą być proporcjonalne- czy zakaz można na wołowinę z całego kraju jeśli ognisko w jednym miejscu?**
- **Może być dyskryminacja ale nie może być arbitralna-**

Art. 36 TFUE

- Art. 34 i 35 TFUE nie ma charakteru bezwzględnego
- brak arbitralnej dyskryminacji → zakaz reklamy tylko wysokoprocentowego alkoholu (Komisja v Francja)
- Katalog zamknięty

Moralność publiczna

- Sprawa gazetek porno- Henn & Darby
 - Zakaz importu gazet porno w UK (bo tam zakaz obrotu pornografią)
- Sprawa lalek- Congate (**arbitralna dyskryminacja**) –
 - W Wielkiej Bryt.- zakaz sprowadzenia lalek z Niemiec bo naruszają moralność
 - Jednocześnie w Wielkiej Bryt. można było produkować i sprzedawać lalki
 - Jeśli chcemy chronić moralność to nie możemy jej chronić wybiórczo
 - Żeby móc się powołać- nie może być arbitralnej dyskryminacji

Porządek publiczny

- Jedynie raz TSUE przyjął „usprawiedliwienie” p.cz.
- **Thompson**- zakaz eksportu srebrnych monet wycofanych z obiegu
- Celem eksportu- przetopienie monet, które miały wartość historyczną
- Przetapianie uznane za przestępstwo w UK- naruszało monopol menniczy państwa
- Środek nie był dyskryminacyjny ani nieproporcjonalny → mniej surowe środki nie byłyby skuteczne

Bezpieczeństwo publiczne

Campus Oil

- Regulacje irlandzkie nakazywały żeby dystrybutorzy paliw zaopatrywali się częściowo (w 35%) w jednej rafinerii, po cenach urzędowych – zarządzenie ministra
- Produkt strategiczny- musza pozostać zapasy w rafinerii, która musi przetrwać (bezpieczeństwo energetyczne)
- Arbitralna dyskryminacja? Nie
- Proporcjonalność środka?
 1. Czy służy do osiągnięcia celu? Adekwatność
 2. Czy jest niezbędny? Konieczny? Czy są inne środki? Wybieramy najmniej restrykcyjny
 3. Proporcjonalność sensu stricto - w stopniu najmniej restrykcyjnym (jeśli środek jest stopniowalny)

Ochrona zdrowia i życia zwierząt

- Sprawa czystości piwa- dodatki stosowane do piwa nie stanowią zagrożenia dla zdrowia
- DocMorris- zakaz sprzedaży na odległość lekarstw (na receptę i bez)
 - Na receptę- zakaz uzasadniony ochroną zdrowia i był proporcjonalny
 - Bez recepty- zakaz nieuzasadniony (nieproporcjonalny)

Ochrona dóbr narodowych

- Do tej pory brak rozstrzygnięć (usprawiedliwienia wprowadzenia ograniczeń ilościowych)
- Sprawa dot. włoskich dzieł sztuki- dot. środków o skutku równoważnym do ceł (opłata statystyczna- art. 30 TFUE, zakaz bezwzględny)

Ochrona własności przemysłowej

- Ochrona interesów prywatnych (prawa autorskie, patenty, znaki towarowe)
- Np. - Obrót produktami leczniczymi chronionymi prawami własności intelektualnej (patentami, znakami towarowymi)
- Prawa własności intelektualnej mają terytorialny zakres – są przyznawane z reguły na obszar poszczególnych państw członkowskich UE,
- dla uprawnionych z tych praw wynika przywilej wyłączności, pozwalający im na sprzeciwienie się importowi chronionych prawami własności intelektualnej towarów do państw członkowskich, w których takie prawa posiadają,
- Równowaga- prawa podmiotowe a swobodny przepływ towarów?

Centrafarm v. Sterling

- dot. importu równoległego leków chronionych patentem
- Czy posiadacz patentu może wykorzystać swoje prawo do powstrzymania importu towarów sprzedawanych przez inny podmiot?
- TSUE: Posiadacz patentu na dany produkt **nie może** się na niego powoływać w celu uniemożliwienia innemu podmiotowi importu tego produktu, jeśli produkt został już wprowadzony do obrotu przez niego samego (właściciela patentu) lub za jego zgodą (prawo do patentu zostało wyczerpane)
- Powołanie się w takiej sytuacji na prawo z patentu byłoby uznane za ograniczenie w handlu i arbitralną dyskryminację, zakazaną w art. 36 TFUE.
- TSUE obronił prawo importerów równoległych oraz prawa konsumentów do dostępu do tańszych leków we wszystkich państwach członkowskich kosztem posiadaczy praw wartości intelektualnej

Centrafarm

Zasada wyczerpania prawa-

- Przyznaje prawo korzystania z danego prawa własności intelektualnej w celu wprowadzenia do obrotu towaru **TYLKO** po raz pierwszy w UE, po czym prawo to ulega wyczerpaniu
- **Nie można zabronić**, powołując się na ochronę własności intelektualnej, **wprowadzenia do obrotu na terytorium jednego z państw towaru chronionego tym prawem**, jeśli produkt został w sposób zgodny z prawem wprowadzony do obrotu na terytorium innego p.cz. przez uprawnionego lub za jego zgodą.
- Udzielenie licencji- wyczerpanie prawa własności intelektualnej

Kiedy **nie można** powołać się na art. 36 i doktrynę wymóg imperatywnych?

- Jeśli obszar jest zharmonizowany!!
- Ale wyjątek- sprawa Schwarz (zakaz gumy do żucia bez papierków z automatów)
- Harmonizacja zupełna- np. bezpieczeństwo zabawek – nie można wprowadzać dodatkowych ograniczeń i powoływać się na ochronę życia
- Harmonizacja minimalna- państwo członkowskie może coś wprowadzić

